

קול מבשר

Zweiter Jahrgang No. 8.

Kolozsvár, 12 März, 1900.

Concourse und Anzeigen werden mit 4 Heller pr. □ cm. berechnet. Mehrmalige Einschaltungen nach Übereinkunft.

איספיראציע פון קול מבשר
בעד אונד פערשטעלעך פון
החיות שיהיה להם קול
במקום (ש) ספרים קטנים
איבערשטעלעך אונד פער-אנטווארט
ליבער דערקאסטע:
יודא בן ציון וויינשטיין

ערשיינט יעדען דאנערשטאג
ארבעטע:
„Köi Mvászér“ Kolozsvár.
פרייז : אנטווערדן
דאלבערדן
פערשטעלעך
איבערשטעלעך
6 Kronen
3,50 Heller
20 Heller

אחרון דינעט ליסטעט פון אידעס ווערעט נעטט פערשערט.
① דער פארטייאונטערשייער (ארטדאקס אדער נכסדארטאר) האט ביא דיעזעס מינען פלאטין.
② עס זאל דאסיר געווארעט ווערען דאס און יעדעס אנדערע שוחטסדיגסטע דא געדרוקט ווערען.
③ יעדער שחט אונד איבערשטעלעך זאלל צו דיעזעס ערלען צויעסן הערעט דעמעטעס ביישטייערן.
צו דיעזעס צויעסן געבעט און קין געלד (מפני חשד) און אנטווערדן און בוסטע דעגעבענדיק געלדען אן איינעס פון די פאלגענדע צו ווערען געמליק אן דיע ארטהאר שוחטס:
1) Friedmann Nathan ש"ס Szatmar
2) Brandsdorfer J. „ Kassa
3) Retek M. Lipót „ Szerenes
4) Ahrrahamsohn Vilmos ד"ר Nagy Tapoicsany
5) Weisz- és Pollak szalamí gyár Nagy-Szeben
אדער אן דא פאלגענדע נכסדארטאר שוחטס:
6) Kohn Kálmán Trencsén
7) Deutsch J. Lipót Hatzzeg
8) Adler A. ד"ר Karansebes
9) Rubinstein Zsigmond Nagy Szt-Miklos
אונד מאן ווערען לטובת עצמו ולטובת הכלל בעשטערעכט זיין יע פרווד אונד יע מעהר פא זאפיערע שוחטס אלס מענדק געלד צו זאממען אונד או איינען דער אבגעזאממען אייגענדיק וועלכע זוכער איה פיר דא ארדנונג אונד בעשטימונג דער געלדער זאלל גען ווערען.

- 1) Friedmann Nathan ש"ס Szatmar
  - 2) Brandsdorfer J. „ Kassa
  - 3) Retek M. Lipót „ Szerenes
  - 4) Ahrrahamsohn Vilmos ד"ר Nagy Tapoicsany
  - 5) Weisz- és Pollak szalamí gyár Nagy-Szeben
- אדער אן דא פאלגענדע נכסדארטאר שוחטס:
6) Kohn Kálmán Trencsén
7) Deutsch J. Lipót Hatzzeg
8) Adler A. ד"ר Karansebes
9) Rubinstein Zsigmond Nagy Szt-Miklos
- אונד מאן ווערען לטובת עצמו ולטובת הכלל בעשטערעכט זיין יע פרווד אונד יע מעהר פא זאפיערע שוחטס אלס מענדק געלד צו זאממען אונד או איינען דער אבגעזאממען אייגענדיק וועלכע זוכער איה פיר דא ארדנונג אונד בעשטימונג דער געלדער זאלל גען ווערען.
- און מינער זייטס בן מיך פאלגענדעס מחיב:
1) אויס מינער טאטע, אלס האנט פון הקב"ה דאס ער מיך פון פאן שחטות דבראד ערלעזט האט צוגעדיק אבער אלס מיטגליד צו דיעזער שוחטס-אקציע וועלכע און איבער אלס ברודער אנטקעגנע אונד און מיך אלס ברודער פיר זיע בעשענעט געבע און און 100 כראנען.

ווייטניגע נאטהווענדיגקייטן
און ווען הערעט מיך איינען זיין אינפאלל און וועלכער זיך בעוויר און איינע זאכע, ווייטגעקענדע אקציען ענטווערדען פאן דאס דארדן איינע איינע ארבעט צווישן שטעטע פון שחטס ערשטעלעך ווערען בעשענעט אבער שאן און פארווען דאס און זיך ווער וועניגע זאכעס וועניגע קאן ווער און פארווען דאס זיכט זאכעס ווער וועניגע אבער דאס פאלגענדע פארשטעלעך אן מינע הערע פאלגענדע ווארען האבען ווערעט וואהל און.

זיט וואבען שלאגען זיך מינע געדאנקען וועלכע ארט איבער אויספירען זאגען מענטשן אבער פערע נעבעט און קאן בון נכט מין דיעזער וואנט ערל פילע אונטער זאכעס זאכעס אלס דאס געוועט מיר ליעבע ברודער דאס מין פאלגענדע פלאן דער שליסעל אונד אנפאנג צו מערשאכע זעלכט-הילפע זיין ווערען.

מינע ביטע אונט דיעזען ברודער נאכדעם און ארבעט שוחטס געדרעך יעדערקן צורא 1000 כראנען בלאס פון דאס דרוקען דעס מול משר-ווענאקאדע (דאביא ווערען זיך נאך פון אייגענדיק צופיערען געשטעלעט-וועל) מענען דאן מינע ל' ברודער זיך און וועניג אנטווערדען נור 1000 גולד צוזאמען צו דענען אום איינע שוחטס-דרומקערויא ארדנונג ווא מינעטווענען ווא איבער אויסשטעלען דיעזע דרוקערויא אונד דא אללע-הרונע 500 גולד וועל' כע און פון דעו מול משר צאחלע זאלל בלויבען און צוויגעט שטאמפאנד פון שוחטס אונטערשטימונג.

עס לעסט זיך דארבער פיעלפאגען און קאן אבער וויא געזאגט יעטצט נכט מעהר אנטווארטען אלס דאס און דא זאכע גרענליך מיט פאבענעטניס-געפויפט אונד און יעדער ריכטונג פון אויסצולענעט געפונדען האבע.

- 1) אנטפאנגען אונט 1000 גולדען גענוג.
- 2) דאס איינע דרוקערויא ווען זעלכע און 100

צו אפפערדיקן ווערען מוכן ומוזן דעס בעלל שלו שם כל שחט אשר לא ישמע ויבוא ער פראבע דעס נכול לדראון דוד עולם ולחיים לו נמולו בבוא עמו מיעה -

אין נאך עינעס פארגעקן הערע און וויא אונד און וועלכער ארט דא געט דע צו נר אשטאד מכלה ממון השחטס אונט ווא פערלאנגען פאן שחט 100 פל ווער נון זיין געלד נאך און בוסטען שאהנט דאס וועלכע הויט צו ווערען זאלל זיך פאן זאכע פראבע פארגעקן צוריקהאלטען - תחת גערה במסן מכות כסיל מאהל.

אין Soponya (מיט נאך נעכטע 2 דערפער) וו- בען ש"ס אונד רעליגיאנס-דערפער פון זאפארט גע- האלט פיסט 180 פל/ שחטס אונט ווערען פאן 250 פל אונד פון רעליגיאן 100 פל יעדערקן (קאמ נייטרא) ל' ב' ש"ס Nagy Szombat (ארטד.)

אין Perlasz ווערען געוועט טיכטיגער אונגאר און ווארט אונד שריפט דער צוגעדיק ש"ס מוחל רעליג- אונט-לעדערע אונד בעת זיין זאלל געהאלט 850 פל/ פערדער-פרייא-שריפט און דער אונגארישע שפראכע 650 פל/ ל' ב' ש"ס Nagy Beeskerek (כעאלא.)

אין Felső Ábrány (קאמ בארשאד) ווערען געוועט ש"ס נטער בעל תפלה געהאלט 800 פל אונד ווא- נונג ל' ב' ש"ס מערעטעש נאראד (ארטדאר.) דארט וואהנען 15 בעלי בתים אונטער דיעזע 18 זליתים אונד דארט אונט און רש מיט איינע ישיבהלע און - וועל -

שטעלען זוכען
5 שוחטס בעלי תפלה בערי הוראה בערי מורא מיט חתרות ומבולת מנאני ארז.

אין ווערען מאן
מיט געדינען אנשפריכע זוכט שטעללע פיר קלוינע מינער צו אונטערזוכען אדער זאכט וואס איבער פיר בעשעפטיגונג געהערעט זאכט דא רע- דאמטאן.
3-8

Felelős szerkesztő és laptulajdonos
Weinstein Béni, Kolozsvárt.
Nyom. Boskovics József, Kolozsvárt.

אין Ajka (קאמ וועספרעס) ווערען געוועט ש"ס ש"ס נטער בעת פסקוער אונד מוחל בעפארצונג געהאלט 300 פל/ 2 קלאפטער הארין אונד וואהנט פראבע: פרייא שפענען: דען אקעפטורען באהן שטאטיו אים ארט.
(שטאטוסקווא)

אין Kapuvár (קאמ ערענבורג) ווערען געוועט ש"ס טיכטיגער בעת מוחל בעפארצונג פון זאפארט גע- האלט 500 פל/ פראבע: בערופענען: כ' ש"ס אים ארט.
(שטאטוסקווא)

אין Erosi (בייא פעסט) ווערען געוועט ש"ס פסקוער אונגאר טיכטיגער בעת געהאלט 360 פל/ אונד פון רע- ליגיאנס-אונטערזוכט 50 פל/ פראבע: בערופענען באהן אונד ש"ס-שטאטיואן.
(שטאטוסקווא)

אין Szénásfalva (קאמ נייטרא) ווערען געוועט ווער טיכטיגער בעת ש"ס פון זאפארט פון דען גע- האלט 600 פל/ פיסט 5 פיצענט דער געפונען גאבעל- לע אונד האלבע שחטס מוחל ווערען בעפארצונג פראבע: בערופענען.
(שטאטוסקווא)

אין Szepes Redecz ווערען געוועט דיפל-לעדערע דער צוגליך רשי ותוך אונטערזוכען זאלל פון דען געהאלט 400 פל/ פון זאפארט.

אין Kis-Körös (קאמ פעסט) ביא דא הברה תלמוד תורה ווערען פון מאי געוועט לעדיגער רעליגיאנס- לעהרער דער פון דען געהאלט 220 פל/ פון זאפארט קאמט אונד מוארטיער תוך משנות אונד גמרא טע- לוך 8 שטונדען און דייטשער שפראכע אונטערזוכען זאלל דער זעלבע מיט פאללעאמטענער אונגאר זיין יעדען בערופענען צו פראבע פארטראג ווערען שפענען פערטעט. ל' ב' ש"ס אים ארט.

אין דערפערן ביא דא שטאטוסקווא ווערען גע- זוכט טיכטיגער בעל תפלה וש"ס מוחל מוחל פון דען געהאלט 700 פל/ (אונט וואהנט) מנקה אחרים (עס חתרה על זה) בעפארצונג.

אין האססא און (דעבענבורג) Hosszu Asszó אונט דער ביהערענע שחט ווא ער מיטוועלט ווער ער איינען שבת (אלס מוחל) אפגעווען וואר געמונדעט ווארדען דעמאנאלע ביטען ווער אים נאמען דער תורה הקדושה אים נאמען דער מענטש אונד אים נאמען דער האלענאלישע און דיעזען פאסטען נכט

2) ארבע שוחטים וועלכע שאן אבסאלוטע ניכט'ס ביישטייערן קענען אונד אויך זאלע וועלכע ניכט ואלדען - זאלען וועניגסטענס אן מיר אין פרישעם גאנצערהייטעם אבאנאמא אויף דעם 'קול מבשר' 8. גולדען איינזערען וועלכע איך צו דייעזעם צוועקסען דין בארען רעשפ. געבען ווערדען. - דאמיט אין שטאטמאכאפאל פיר שוחטים געשאפען ווערדען זאלן.

נון ברודער! יעצט שטעקט אן איך! דייעזע בעוועגונג אונד זאממלונג זא נור מעגליך ביזא זעממטליכע אינארישע שוחטים איינזעלטיגען געהען וויר ברודער אנפערצער גערט צור ווערק! בעוועקט דיא שטעדיטיגען - רעשפ. גראשטעדיטיגען שוחטים - יעדער זאל זיך אין דייעזער מצוה בעטהיידיגען.

אויך דייעזענע וועלכע מיר אבאנעט אונד מיר אנהענגער דעם 'קול מבשר' זעהן מענען דייער לטובת העים בכלל בייאשטייערן. אלזא ברודער! למי זאב לעבעט. אונד מאכט איך אונטערבליך צויען וויר דער וועלט דאס וויר. לעבען אונד פיר אונזערע נאכט קאממען דאס וויר אונד אונטערבליך נעמאכט אונד פיר זא געווארנט האבען. דאמיט זא נאך איינמא איבער אונד דען ערליכן אייכרום זכרונם לברכה זאגען מענען גען איבערהויפט אונד זא אונד דייעזע נאך אין הויפט צוועקס דאס איך וויר דיא טייערע דאפאן בעוהזי אין אונזערעם אלטער געניסען. זאלען זא מענען וויר דייעם מיט רעכט רעכענען אונטער אונד הרבנים שאדם אוכל פרותיהם בעוהזי וחקרן מימת לעוהבי.

פריידענפאל זאלען וויר דען נור מעגליכען שטייער דאצו הערגעבען זאם את הרבר הזה תעשו אשריכם - וטוב לכם - דענו נאך אנדערע מעהרערע טובות לשוחטים ציעהען זיך דייעזעם נאך. - אין דער האפנונג דאס מייע ווארטען ניכט אויף טויבע אהרען געטראפען האבען ווייניג איך אויך אויס איינזעטען הערען שמת פורים אונד לחיים. -

איינזעענדיגעם.

דבר אמת, לאחי הובחיים ואתא מלאך המות ושחט לשוחט פירושו נראה עיו בעין במאמר הכמדול הוא השטן הוא הממטרג והוא מלאך המות וירד ומשטיף עולה וממטרג ונעשה שחט להמת הכל נאמר ער השוחט הוא בעצמו שטן לו לגופו בלכתו לכפר אחד לדמות שוחט וממטרג נפשו רוחו ונשמתו בעד 3 פלי דשבועי משפיל כבודו וכבוד התורה לא יראה ולא יבין כי גם לחזור על הפתחים טוב ל מזה ועוד רוב רוב וישגי גבול חבורו עבוד לחם בלי פנים המנוע לו כונב הלפאה ממש ואף לא כפול הוא השוחט לשוחט ומאכר עצמו לרעת 'מדוע אחי תעשו זאת? אל תשפילו כבודכם בידים זאז גס אחר לא וישפילנו השוחט.

ואתא שונרא ואלל השוחט.

איך וואר Borsodmező Keresztes צור פראבע ווא איין שוחט זייט מרם עטוואס מעהר אלס אין יאהר פינגרט אונד געקונדנט וואודע? ווארום? הערעט אונד שטיינערה. דער פארוגע שוחט דיעם ברויטש איינע קאטצע אין געווענעטעם צוטיטאנדען דייעזע קאטצע געבערטע 3 זעהר שעהע ונגע מעטצען ווענען דייעזע מעטצען פיער אין גראסער שטרויט אויס צווישען דער שוחט'סע אונד לעהרערן וועלכע זיך אלס ערצ'ערדין דייעזער שעהע טהורע בעטראכטעטע דייעזער שטרויט ענדעטע מיט דער מינדונג דעם שוחט'ס.

ואתה כרכא ונטך לשוחט. - זייט מורטצע יאה. דען וואודע אין האלאש 10 פאלגענדע שוחטים כראד. לאו פערואנט. -

- ר' משה מרדכי מליין
- האראוויטין
- משה שווארץ
- אברהם אייזען
- מאיר פייערסבערג
- אברהם גראס
- ווייס (געענויערטיג אין טשאנא)
- פייערשטיין

נייערעמאן אונד פראפער לעטצטער צווייא זנד שאן זייטאנגערע צייט כראדלאז שולד אין דייעזער זאבע אונד דיא בעגעבענהייט דאס הרב גהניז ר' זיסמאן סופר פאן דארט געשיידען איז ואתא בלכא ונטך לשוחטים.

או חברותה או מיתותא.

דייעם אונד אין שפרייטאונד אין דיא גמרא עם לעבט אין נאן (ואלל לעבען) דעסען נאמען איך פאר. לויפני אונטערהירט לאסטען דייעזער נאן האט ביה אויך נאטורליך איינע גאנצטע וועלכע מיט אלעז געווארט נור חברותה מיט דער שוחט'סע אין פאם כרויט' איינזעטען. דא פיעל נאטורליך אונטער איהנען דער אלארם אויס ווער מיט 1 טאפף-מרויט מעהר אויס דען פאם גענאמען האט. - דער גאון האט געשטעט. דאס דער שוחט עסט גולה עווענט גמבה-כרויט' ושהימתו פסולה.

דער נאמען דייעזע ווירמייך פערנאנטען נאן'ס לאסטען איך נור 'פארלויפני' פערשאונט ער ווירד נאך אייזע מורטעליך אין סוד מבשר ערוועקנט זיין. -

אין שאפען-קאפף.

אין 'Ugri' (קאמ' ביהאר) וואודע דען שוחט ווייל וועהרענד זיין מונד זיך איינען טאף-קאפף. דאס זא גענאנטע. האסט-מעטערה וועלכעם שאן מ'זיב 'לבן שבעים' וואר צעבראך דער 4 פאבער פריין איינעם

נייען האקס מעסעז'ים זאמט פאסטפארטע פאן זיין גע- האלט אבעצאגען. קינפטיג דין ווערדע איך דער לעבד. ז' ער. נאך מעהרערע זאלע לעבערליכ-טרויערע וואהרע אינד שענדליכער שטאנדאלן מיטהייזען למען יעמדו כדראן דודו עולם. -

אחי ורעי!

אייען היינענדע ביסטען איך ביסטע זעהר יעדען דען נור מעגליך איזט צו ענטבעהרען דיא בייאלאגע פאן נומ' 6 דעם קול מבשר מיר דאס זעבע רעטואורירען צו וואלען. אין פארהי- ניין דאגענד איך ביסטע צוגלייך דען 'מאמר-אין-דום' אונטער- שריעבען מיר רעטואורירען צו וואלען ביז יעצט האבע איך דייעם מייס פאן 25 שוחטים אונטערשריעבען רעטואורירט בעקאממען. ווער אבער אין בעווייז דעסזעלבען בלייבען ווילל זאלל זיינע אונטערשריפט מיטטעלסט פאסט-מארטע מיר אנצויגען. איך בלייבע בעוהזי אין מייעם קאללען אלעס אי- פער ער ירא חטם וישכוף ויהם ורחם בטורה אמין.

בריעה קאסטען.

(נור פיר אבאנענטען) (אנפראגען ווערדען פיר אבאנענטען אויך ברעפליך ווען רעטורפאסט בעגרייכען אונד בעאנטווארטעט.) 'משה דוב וואלנער' וויא לויטעט אונד אויפ- נאהמישין? ווען אויף אונטעטיממע צייט איזט געווען דעפיניטיב זנד זא איך מאטריבל פיהרער? ווען ניכט וואס מאכט אונד צייגנסס ביזא דיא קאמיטאט'ס בע- הערדע? -

בן פלוג' זא זנד עמפערט ווייז איך זאנע דאס עשו אין ארטהארד וואר. נון זעהען זא דאך איינע ראיח מן התורה. דאס יצחק האט נאר מבטיר געוועזען זיינע שהיטה. אלזא וואר ער נאר ארטה שוחט' נור מיטדער רעכענין רבקה האט ער זיך ניכט פערטראגען קענען זא האט זא איינען אנדערן שוחט איינזעטעט אונד דער רבי 'יצחק' האט מיסען מסכים זיין.

אויך אונזערע רעכענין אויף דייעזען שטיצענד וואלדען אויך אין שוחט-אנגעלעגנהייט דען רבי רעי נאלודען זא פערגעסען אבער דאס רבקה פיר איהרעם שוחט ברבות ווייניגע וואס ווייניגען אבער אונזערע רע- בענין דען שוחטים?

(כ' ט. ו.) אין גורח 'שוח' להצאן איינע גורח אויף דיא העלפטע געטהוילט האט מיינען ווערטה. אונד זא איזט'ס מיט דער מצוה אויך רוח נשואים וגשם אין (שעלינה אבראן פרוינא קון-סענט-מארטין אונד

מעהרערע) פיר נייע אבאנענטען (לטובת עצמם) כאס- טעט פיער-טל יעדער 2 קראנען. וועניגסטענס 8 פראבע- נוממערן האבע איך אויס לויפע דעם ערשטען יאהרעם צו איך געשומט וואר צייט לטובת הכלל צו אבאנ- נרען פיר אלע אבאנענטען קאסטעט נור 60 קרוינער. איך ביסטע נון נאך 40 קרוינער עווענט. האלבעהרונג 1.15 פלי ערשפארען זא 61 העללער.

אן מעהרערע/ אויף מייע פאסט-שפעזען כאן איך ניכט אנטווארטען זאלע פראגען מיסען אינע- אנטווארטעט אינעם פאפיער-מארב געדן איך בין ניכט איממטאנדע צו בערוויכטיגען.

אן מעהרערע/ איבעראללדון ווירד געשריעבען דיא אררעסע. Izr. Hitközségi eljáróság. מאדומפאלוא' דיא אררעסע נאך קיש מרויש איזט אן Szekulesz Gerson (Pusztá Kalán)

זעהען זא דיא קענטען דייעם סא- לוד גלייך אין שבט מאכען אונד גלויבען זא מיר איך מוס גלויבען ווייל איך מיינע צייט האבע נאכצוהווען. י יעצט זנד זא פארגעמערט ביז רוח ניסן. קאשו' זא וואס ווירט אויף מיר בעוואנדעייט ניערערשלאגען ווען איך זעהן דאס זאלע וועלכע דעוית מענאכט האט דאס זא לטובת הכלל זאחבת דיעם מעהר אלס וועגן לייסטען קענטען. דא זא אין גראסע געמינדע אונטעשטעלעט זעהן דייעזע בלייבען צוריקגעגאגען אונד שוויגען דען זא גלויבען דאס גוטע ברוד איזט פיר זא פיר עוויג געזיכערט. נון האט אבער דעוית גענוגט דאס דייעזער אויך מיר דעמאסטירט איזט יעצט מעכט ער שאן גען פיעל אויפאפען. ניכט וואויר זא מוידע! אבער נור לטובת עצמם.

וואס מייע מלייכקייט בעטרופט איזט דייעם דיא אנטערעסע לטובת הכלל נור פיר אבאנענטען דאצו שטעהען אונד בעוהזי ווערדען איך לוייער מיר'ס וויא אויס זעהען איינפיהרען מיסען נור זאלע וועלכע שאן וועניגסטענס 2 מארטאל אבאנאמא איינזעטאחרט האבען צו בעאנטווארטען. וועוועקן דיא אבאנאמא ביזא מיר איזט פאר- געמערט.

זונדנעבונג.

דייעזעם בלאט איזט לידער ווערדער פיר 2 וואכען. אלל דיאייגען וועלכע דורך מיר גלעטישטייע בעשטעלרט האבען איך אבער דייעזע אויפטרעיע ניכט נאכגעקאממען בון זעלבסטפערשטענדליך ווייל איך קיינע נאך מייעם וואונט' בעקאממען קענטען ערוועק איך יעצט יע עה ער דיא בעשטעלונגען דורך מיר נאכמארס צו מאכען דא יעצט עטווא 80 שטיק זעהר גוטע גרינע גלאטשטיינע א 80 קרוינער בון 1 פל מיר צו פערפויגנט שטעהען. דער רעי.